

TARA NOASTRA
FOAIA POPORALĂ A
„ASOCIAȚIUNII“

REDACTOR:

OCTAVIAN COEA.

10

CUPRINSUL:

	Pag.
Octavian Goga: Înviere	263
N. Ivan: Ziua învierii	264
Tovărășiile sau însoțirile	268
I. Lupaș: Luminează-te, Luminează-te!	270
A. Seca: La plug	273
A. Dobrescu: Primejdia beuturilor spirituoase	274
A. Melin: Săracă Nuța lui Vasile	279
Ioan Pop Reteganul: Bătaia lui Dumnezeu	283
Gh. Th.: Din popor	289
I. R.: Stârpirea șoarecilor de câmp	290
Chipurile noastre	291
Știri	292

Înștiințare.

Rugăm pe toți câți au bineroit să primească această foaie să grăbească cu trimiterea plății de abonament.

Administrația foii „ȚARA NOASTRĂ“.

Cetitorilor.

Pe toți, cărora le ajunge în mâni această foaie îi rugăm să o cetească și dacă o socot de potrivită trebuințelor țărânimii să o răspândească între oamenii noștri dela sate.

Foaia apare săptămânal și o vor primi cetitorii Dumineca.

Abonamentul e pe an 4 cor.

Pe jumătate de an 2 „

Pe trei luni 1 „

Banii să se trimită la Administrația revistei „Țara noastră“. Sibiu — Nagyszeben. Asociațiune.

Toți cărturarii noștri, mai ales cei în atingere apropiată cu țărâניה — preoții și învățătorii — sânt rugați a trimite acestei reviste articole și știri cari sânt în legătură cu trebile țărânimii. Indesebi primim bucuros articole cu povețe economice, precum — și snoave, poezii populare etc. Scriitorii articolelor sânt rugați a se folosi de un grai înțeles de popor, ca să nu fim siliți a supune schimbării în redacție articolele.

Pentru articolele bune dăm și o cuvenită răsplată bănească.

TARA NOASTRĂ

Revista populară

a „Asociațiunii pentru literatura rom. și cultura poporului rom.“

Abonamentul:	REDACTOR:	Redacția și administrația:
Pe un an 4 cor.	OCTAVIAN GOGA.	Sibiu (Nagyszeben)
Pe o jumătate de an 2 „		Str. morii, 6.
Pe trei luni 1 „		
Pentru România . . . 6 Lei		

INVIERE.

E sărbătoare pe câmpie și-n suflete e sărbătoare,
Învie firele de iarbă sub ploaia razelor de soare.

Sânt Paștile cele frumoase și 'n fire zvonul lor străbate,
Clopotnița-și îndoiaie spornic încheieturile uscate.

Arama strigă când se sbate măiastra clopotului limbă,
Eu simt strigarea ei aprinsă și-n vorbe sufletul o schimbă:

* * *

*Voi toți cari suferiți și plângeți sub larga întindere albastră,
Veniți, veniți, căci va să vie curând împărăția voastră!*

*Veniți voi obidiții lumii cu buzele înfrigurate,
Voi chinuiții de arsura unei tăceri îndelungate;*

*Voi osteniți fără nădejde, voi slugitorii fără plată,
Voi căror vremea v'a dat vecinic numai porunca blăstămată;*

*Voi, ce muncirăți pentru alții trudind cu mânilor-amândouă,
Veniți, căci zvonul meu acuma vestește învierea, vouă!*

*Voi cei cu fruntea de sudoare, cu genele de lacrimi ude,
Eu cerului vă strig durerea și Dumnezeu din cer aude!*

*Aduc lumina care sparge și sfarmă capiști de păcate,
Zăvoarele mucegăite din temnițe întunecate!*

*Eu celor orbi desleg azi taina înfricoșată de-a vedea
Și prăznuiesc, că-n al lor suflet învie învierea mea!*

* * *

Ascultă mintea mea supusă, genunchii mei se pleacă 'n cet
Și-aduc prinosul închinării celui de neam din Nazaret.

Octavian Goga.

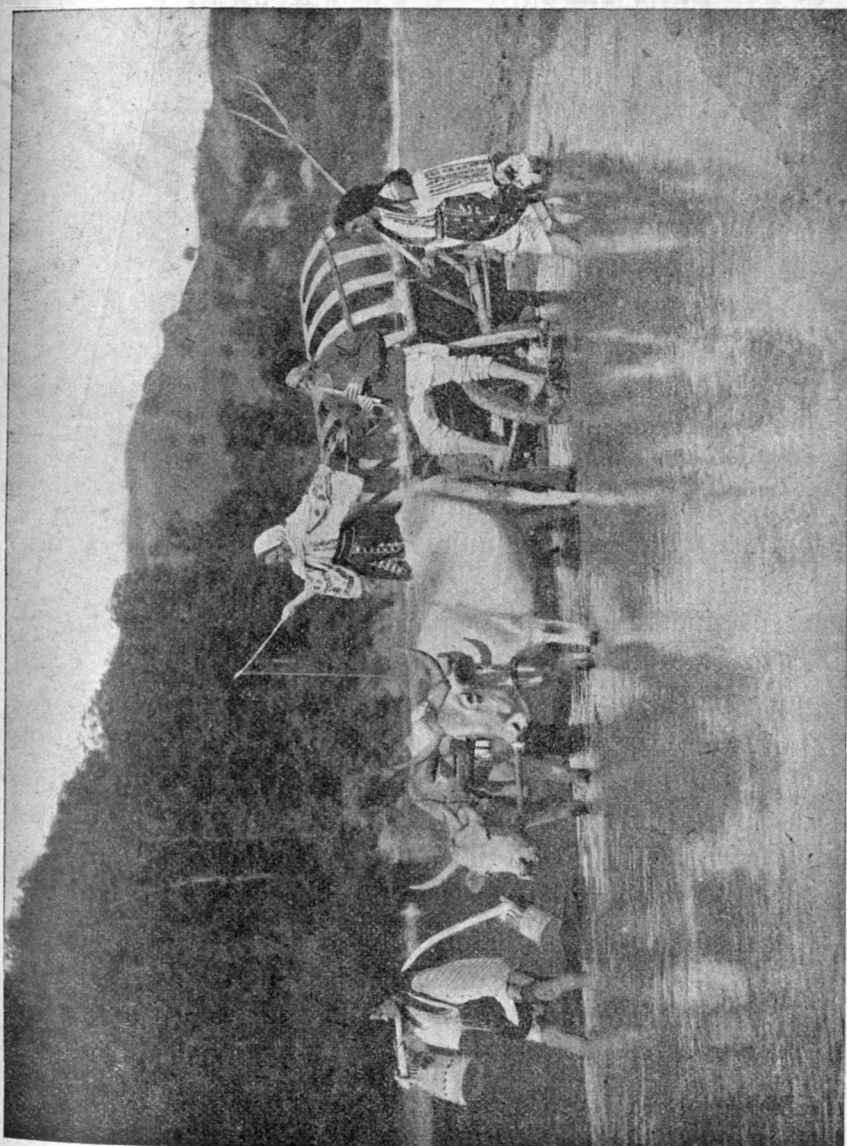
ZIUA INVIERII.

Milioane de creștini ridică azi ochii lor spre cer și înalță rugăciuni de laudă și mulțumită cătră cel prea înalt, care în nemărginita sa dragoste pentru neamul omenesc a pus temelia nădejdei în sufletele noastre, — că după moarte vom învia întocmai ca *Hristos* astăzi și vom avea bucurie a vedea părinții, frații, soțiile și prietenii răposați.

Milioane de creștini pătrunși de puterea acestei credințe își îndreaptă vieța lor, își regulează gândirile lor, își curăță simțirile, pun la o parte năcazurile cari istovesc sufletele amărîte, — și așteargă cu luminări de ceară la mormântul iubiților răposați, rostesc o rugăciune pentru sufletele lor în nădejdea revederii, udă cu lacrimi țărâna și glia, care acopere mormântul, sădesc flori și nepoței plivesc buruienile, ca să fie frumos și curat mormântul bunicului ori bunicei, despre care atâtea lucruri bune au auzit, pe cari altcum nu le pot răsplăti.

Femei — ca odinioară Maria Magdalena — cu smirnă și tămâie aprinsă la jarul cărbunelui — încunjură mormintele, — cimiteriile noastre așezate pe dealuri în jurul bisericelor, ca o mare de lumină vestesc că strămoșii sunt jeluți de nepoții lor și sânt în așteptarea învierii — în așteptarea revederii. Popoare, cari țin cu atâta evlavie, cu

atâta cinste la cei trecuți la vecinicie, sânt popoare de neam ales, popoare de inimă, cu simțiri creștinești și cu viitor.

Unde e altcum, acolo nu poporul este vinovatul, vinovați sânt și au fost conducătorii după vremuri, păstorii cari

n'au sădit în sufletele popoarelor dragostea și alipirea către biserică și legea creștinească, n'au pus temelii tari credinței pentru un viitor mai fericit, pentru o lume mai bună și mai curată, ci s'au îngrijit numai de ale sale, lăsând pradă întunerecului și neștiinței suflete nevinovate.

Puterea credinței în nădejdea învierii trebuie să fie farmecul, care să ne încălzească, felinarul, care să ne lumineze cărările vieții — și această putere trebuie ținută vie în sufletele popoarelor creștine, mai ales în aceste zile de grea încercare.

Dacă plantele, pomii după iarnă grea și îndelungată încolțesc, înverzesc, înfloresc și dau roade înbelșugate, cine din noi să-și peardă nădejdea, că vii vom fi și noi, putere se va sălășlui în sufletele noastre și încălziți de dragostea pentru neamul nostru, pentru biserica noastră vom sfărma cătușele întunerecului, vom cere lumină, tot mai multă lumină, iubire, tot mai multă iubire, viață, tot mai multă viață în așezămintele, chemate să pregătească ziua învierii, ziua fericirii, ziua mulțumirii neamului nostru. Atunci vom putea iertă toate pentru înviere, vom putea zice «*fraților, și celor ce azi ne urăsc pe noi*». Această zi a învierii o așteptăm, o dorim și trebuie să ne pregătim de a o putea ajunge, prin muncă încordată, prin sudori de sânge, umăr la umăr, iubindu-ne unii pe alții ajutându-ne și lucrând cu toții, ca nepăsarea, această buruiiană veninoasă să se stârpească din sufletele noastre.

În poporul nostru, în sufletul lui nestruciat și nevinovat stă multă putere ascunsă, în inima lui este mult duh drept, dar întocmai materialului neprelucrat, nepregătit, ca aluatul nefrământat, nu dă pâine bună și gustoasă, întocmai pomului pădureț, care nu dă roadă de preț. Așa întârzie *ziua fericirii, ziua învierii...*

Întunerecul, acest dușman al vieții, umbra, omorătoarea plantelor, răceala, pedeca și istovirea desvoltării priincioase trebuie să o înlăturăm din drumul nostru și să facem

să între și la noi mai multă lumină, ca încălziți de razele ei, de căldura ei să gustăm toate binefacerile învierii, a acelei învieri, care o prăznuim an de an, fără ca mulți din noi, să înțeleagă marea însemnătate a zilei celei maimari de peste an.

Scoși din robia întunerecului, din robia păcatului, din robia lăcomiei și egoismului, din robia trufiei, din robia măririlor deșerte, din robia patimilor, de cari sânt stăpâniți mulți de ai nostri, să ne apropiem de altarul Domnului, cu capul plecat, și să ne rugăm de Împăratul cel puternic, să ne dăruiască împărăția păcii, împărăția binelui, și să reverse din darurile sale bogate și asupra noastră, asupra fiilor bisericii noastre din bogăția milei și a îndurării și să nu ne lase să ajungem la marginea desnădăjduirii, — când se întunecă mințile și judecata sănătoasă nu mai este stăpână pe voința omului.

Uscăturile, pomii cari n'aduc fructe să-i înlăturăm și stârpim din rădăcini, cei vii, cei buni, cari au inimă *înainte*, — ei sânt țaria noastră, ei nădejdea noastră, ei apostolii, cari vor pregăti ziua învierii, ziua păcii, bunăstării și mulțămirei.

Trântorii din coșnita neamului și a bisericei, cari mănă sudoarea albinelor, închinătorii mamonului, conturbă veselia praznicelor, se pun în calea binelui și înaintării noastre, și de aceștia, durere se găsesc și în satele noastre până în cele mai înalte pături ale societății omenești.

Vie doamne împărăția Ta, fie voia Ta, — fă ca ziua învierii să ne cheme la viață nouă, la muncă stăruitoare, care să reverse peste noi binecuvântările legii creștinești, căreia ne închinăm și căreia îi slugim cu tot sufletul nostru. Străjerii numai în fața credinței noastre, a nădejdei și puterii covârșitoare vor amuți și «*învierea*» va prăznuji în sufletele noastre triumful binelui, al păcii, al culturii și al buneii stări materiale și morale și «*viu va fi sufletul meu și Te va lauda Doamne*» în vecii vecilor.

N. Ivan, protopop.

TOVĂRAȘIILE SAU ÎNSOȚIRILE.

II. Felul tovărășiilor.

Pe cum am arătat, *familia* înșasă este o tovarășie, asemenea și fiecare *sat* și *oraș*.

Mai multe sate și orașe împreună fac o tovarășie mai mare, ce se numește *cerc pretorial*, subprefectură sau solgăbirăiat.

Mai multe cercuri pretoriale fac un *comitat*, prefectură sau varmeghie.

Mai multe comitate fac *țara*.

Aceste și alte însoțiri, cum sânt s. p. cele făcute pe temeiul credinței sau al legii de care ne ținem: *parohia*, *protopopiatul* și *dieceza* sau *arhidieceza* ș. a. sânt însoțiri vechi și bune, cari totdeauna au avut rost și vor avea.

Însă, pe cum am spus, ele singure nu mai pot să acopere trebuințele multe și mari, cerute cu multă putere de duhul cel nou al vremii.

Astfel alte și iar alte feluri de tovarășii vin într'ajutor celor arătate mai sus pentru desăvârșirea vieții și pentruca să facă înlesniri traiului prea meșteșugit și povarnic al zilelor noastre.

Cărturarii se însoțesc pentruca să poată mai ușor înainta și să ocrotească trebuințele lor, mai adesea ca să adune mai cu înlesnire cunoștințe pentru înaintarea binelui obștesc. Astfel îi vedem pe preoți adunându-se în *conferințe* sau tovarășii *preoțești*, pe învățători în *conferințe învățătorești*; asemenea fac doftorii, inginerii ș. a.

Intocmai ca și cărturarii își au tovarășiiile lor: *negustorii* și *meseriașii*.

Chiar și *femeile* s'au întrunit în tovarășii pentruca în chipul acesta să se desăvârșească și să se facă cât mai folositoare obștei. Ici vedem o *reuniune* (tovărășie) *de femei*, care adună bani pentru întemeierea și susținerea unei școale de fete, colo altă reuniune care stăruie mereu pentru înaintarea lucrurilor femești, ca țesutul, cusutul cum și peste a trebilor de cari femeia are să poarte grije.

În urma tuturor stă *plugarul*, și mai ales plugarul român. El este aproape cu totul lipsit de tovarășii. Și

aceasta este una din cele mai de căpetenie pricini, că el nu poate da înainte nici pe calea ce duce la luminarea minții și nici pe aceea care duce la bunăstare.

În cele următoare vom arăta pe scurt cele mai de căpetenie tovarășii, cari ar trebui să le vedem înființate în satele noastre.

Aceste sânt de două feluri.

În rândul celor dintâi numărăm pe cele așa numite *culturale* sau pentru luminarea minții și înobilarea (împodobirea) sufletului, cum și cele ce au drept țintă *binefacerile*.

Aceste sânt:

1. *Societățile* (însoțirile) *de citire* împreunate cu câte o *biblioteca* alcătuită din cele mai alese cărți și gazete.
2. *Societățile de cântări* bisericesti și lumești.
3. *Societățile pentru înfrumusețarea bisericii și ținerii în bunăstare a cimiterului*.

4. *Societățile de pompieri* (pentru stângerea focului).

În rândul al doilea numărăm *tovărășiile economice*, cari au ca țintă înaintarea bunăstării plugarilor.

Aceste tovarășii sânt următoarele:

1. *Tovărășii pentru cumpărarea de mașini, semințe, pomi* ș. a.
2. *Tovărășii de asigurare a vitelor*.
3. *Tovărășii de lăptărit și gătit* untului.
4. *Tovărășii de bucate* sau așa numite grânare.
5. *Tovărășii pentru arândări și cumpărări de moși*.
6. *Tovărășii pentru valorizarea produselor economice*

(sau pentru a face un preț mai bun la tot ce ese din mâna plugarului):

- a) a vinului;
- b) a bucatelor;
- c) a poamelor;
- d) a stupilor (mierei și cerei);
- e) a galitelor;
- f) a ouălor ș. a.

7. *Tovărășii de consum* pentru a pune la îndemâna plugarilor mărfuri bune și ieftine.

8. *Bănci*.

9. *Însoțiri de împrumut și păstrare (cruțare) așa numite Raiffeisen*.

10. *Societățile de cumpătare sau înfrânare ș. a.*

La aceste s'ar mai adăugă:

11. *Societățile de asigurare în contra focului.*

12. *Societățile de asigurare contra grindinei* (a gheții sau petrii).

13. *Societățile de asigurare a vieții.*

14. *Societățile de asigurare contra altor pagube* (mărfuri ș. a.)

Iniințarea acestor patru tovărășii din urmă cere bani mulți; ele nu se pot înființa pe sate; le-am pomenit însă aici, împreună cu celelalte, pentru că e bine să se țină seamă de ele și plugarii să-și asigure zidirile, bucatele și fânul contra focului, sămănăturile din câmp în contra grindinii și cei cărora le dă mâna să-și asigure și viața.

LUMINEAZĂ-TE, LUMINEAZĂ-TE!

La sfânta sărbătoare a *Învierii* glasul clopotelor sună a veselie. Inimile pravoslavnicilor noștri creștini, cari au așteptat șapte săptămâni în post și rugăciune, smerindu-se și pregătindu-se pentru acest praznic mare, tresaltă acum de obșteasca bucurie a *Învierii*!

Toți cei cuprinși de simțiri creștinești aleargă într'un gând și într'un suflet, să asculte frumoasele cântări pe podobie și mai ales înveselitorul irmos al *Învierii*, cu pătrunzătoarele lui cuvinte de chemare: „*Luminează-te, luminează-te noue Ierusalime. că a Domnului Mărire peste tine a strălucit*”.

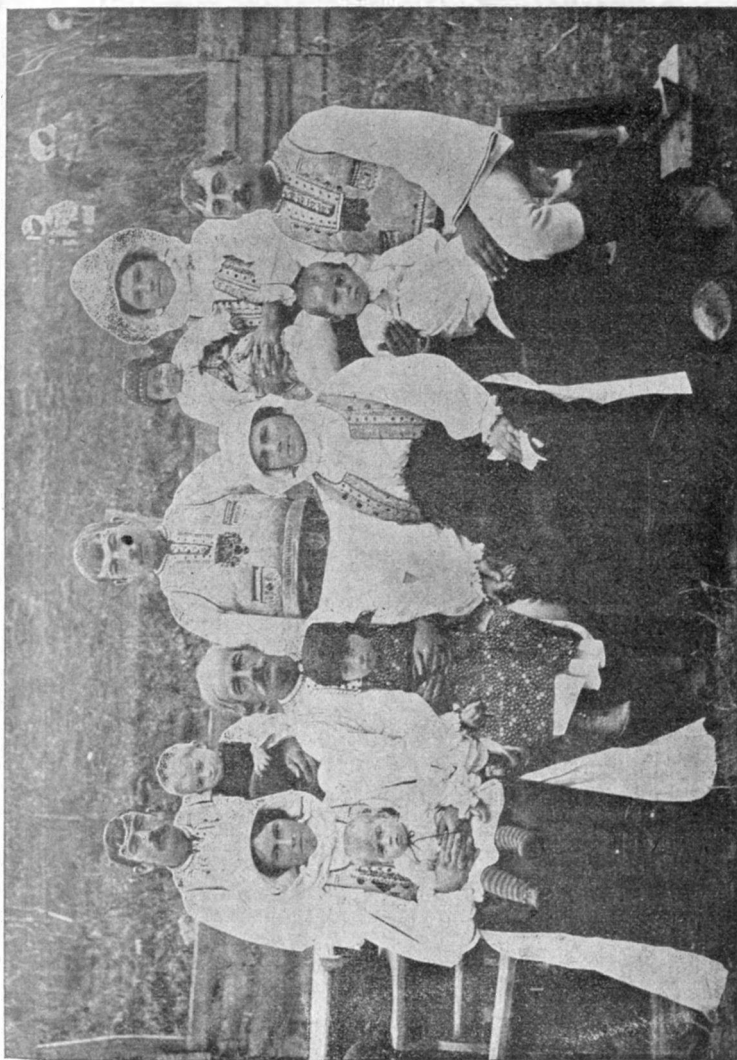
Cuvintele aceste sfinte vor insenina toate inimile și vor trezi prin rostul lor adânc cugete de înălțare în mintea celorce doresc să le primească și să le înțeleagă...

Luminează-te, luminează-te!

Iată porunca cea mare și sfântă, pe care o dă, azi mai mult decât totdeauna, biserica noastră drept credincioasă tuturor celorce intră într'însa cu cuget curat și cu dorul unei mângăieri cerești...

Ne aducem aminte de cuvintele, cu un înțeles vecinic viu, pe care le-a îndreptat sfântul apostol Pavel către Efeseni, scriind: „*Ca fii luminii să umblăm, răscumpărând vremea, căci zilele rele sânt*“

Mai ales pentru noi Românii de pe aceste plaiuri, cari abia ne mai putem străcură prin vămile vieții traiul nostru năcăjit, aceste cuvinte ale apostolului Pavel sânt foarte potrivite astăzi. Căci

cu adevărat zile rele și amenințătoare încep a se năpusti peste neamul nostru cel tare și statornic în credință și peste biserica noastră mântuitoare.

Toți cei-ce nu trec cu ochii închiși prin viață, cei-ce au obiceiul să citească câte o gazetă ori să povestească din când

În când cu vecinii despre ziua de mâne, vor ști din ce parte vine primejdia și vor putea găci cu ușurință, pentru-ce s'au înrăutățit zilele noastre.

Sânt fel de fel de porniri îndreptate în potriua bisericii noastre, în care ne stă toată mângăierea și care a fost pe vremuri maștere cel mai sigur scut de apărare a sufletului nostru românesc. Această sfântă biserică va fi mâne poimâne lipsită de sprijinul ei cel mai puternic, de cel mai îmbelșugat isvor de lumină, fără care biserica creștină nici odată și nicăiri n'a putut să prindă rădăcini adânci nici să-și apere în deajuns ființa sa și curățenia sfintelor sale învățături. Smulgându-se școala de sub aripile ei de mamă, cum va mai putea implini biserica noastră porunca cerească de a crește și lumină? Pierzând de sub oblăduirea sa, de sub cuvântul său de povață și îndreptare întreagă ceata apostolească a dascălilor, în seama cui va rămânea slujba cea ănevoioasă și delicată de a sădi în sufletele fragede ale urmașilor credința în Dumnezeu și în neamul nostru? Cine ar putea să ducă la izbândă dorită lupta cea mare pentru neam și lege?

Cine? Noi cu toții; poporul întreg dela cel mai mare până la cel mai mic; toți împreună tineri și bătrâni, dompi și țărani, preoți și mireni întruniți la olaltă într'o ceată sfântă de ostași ai lui Hristos și ai bisericii noastre românești...

Și cum?

Urmând cuvântul apostolesc: *să umblăm ca fi luminii rescumpărând vremea!* Să ne îmbogățim mintea cu gânduri curate, să ne înfrumșetăm inima cu toate virtuțile creștinești, a căror cunună este lăpădarea de sine și jertfirea pentru binele obștesc, pentru binele neamului și pentru apărarea bisericii. Acea jertfire fără margini, prin care s'au răscumpărat vremurile apostolești și care a făcut, ca din sângele martirilor să răsară sămânța creștinătății...! Pe această jertfire s'a întemeiat tăria bisericii creștineti și din ea a răsărit înălțarea neamurilor. Aceasta o cere și azi mântuirea bisericii noastre din zilele rele, cari ne amenință.

Să ne luminăm unii pe alții, noi între noi ca frații și să ne ferim de cele rele. Să ascultăm sfatul însuflețitului dascăl de odinioară Dimitrie Țichindeal, care ne îndeamnă pe toți cei de o lege și de un sânge cu el: „*nu lumina să aprindem celui rău, ci toți cei buni împreună cu grămada împotriva celor răi să ne întrunim!*”

„Lumină — strigă bătrânul dascăl pilduitor — lumină, căci lumina e poteca adevărată a poporului, că singura sălbătăcie și

vitejie a unui norod, fără de nici o învățătură și fără de înțeleaptă rânduială, este asemenea cu tăria și puterea dobitocească; se apără până la o vreme, apoi mai pe urmă trebuie să zică: voila! și să se plece. Învățătura înțelepciunii și orânduiala stăpânirilor și iscusința urmează după poporul cel luminat.

Să ne luminăm deci și să pornim pe cărările înaintării, căci numai astfel se va putea împlini, cu cei cari lovesc în școalele noastre, vorba pilduitorului: precum șarpele care rozând pila își roase limba sa, tot astfel școalele noastre, învățătura poporului, pe care ei vor s'o muște, stingherind-o și zădărniciind-o, va roade capetele lor. . . .

Dar să avem credință!

Căci credința e tărie. Și „dreptul nostru va trăi prin credință. Așa ne învață — Pavel, apostolul neamurilor.

Iar Mântuitorul a zis: „De veți avea credință ca grăuntele de muștar, veți zice muntelui acestuia, treci de aici acolo — și va trece, și nimica nu va fi vouă cu neputință” (Mateiu cap. 17 vers 20).

Deci crede și te luminează, iubit neamul meu!

I. Lupăș.

LA PLUG.

Hais, pe brazdă, boulean
Să se facă grâu la an,
Că în anul ce-a trecut
A nflorit și s'a făcut
De el parte n'am avut;
Că unde am tras brazde noi
S'a făcut pentru ciocoi
Și noi unde-am sămănat
Au venit de l'au luat.
L'au luat, l'au pus pe car
De ni-a fost munca'n zadar.

Cea, Joian să isprăvim
Că-i de mult de când muncim
Și nu ne mai odihnim
Și-i de mult de când arăm

Nici pe noapte în loc nu stăm.
Trag în jug și eu cu voi
Pe sama la cei ciocoi,
Care își bat joc de noi.
Trag, că n'am ce să mă fac
Copiii de foame-mi zac
Și n'am cu ce să-i împac;
Trag, de năcăjit ce sânt
Că n'am petec de pământ,
Nu am loc unde să ar
Să mai scap de cel amar;
Că pământ dac'am cerut,
Ne-a 'mpușcat și ne-a bătut, —
Știe bunul Dumnezeu,
Când voi mai scăpa de rău
Să muncesc pământ de al meu.

A. Seca.

PRIMEJDIA BEUTURILOR SPIRTUOASE.

de Aurel Dobrescu.

Nu-i lucru neplăcut să vezi cum s'adună câte-odată vre-o câțiva „cumetri“ la casa cutărui prietin, ca să inchine vre-un păhar-două de vin, să mai uite de cele năcazuri, să prăznuiască vre-o aducere aminte, vre-o zi mare, ori să pună lumea și țara la cale.

Dacă chemarea și urmările beuturii ar fi numai acestea, anume că prăvălește pentru câteva ciasuri „pietrile de pe inimă“ și desleagă în voie bună limba, atunci n'ar mai desmântă nime dela o porție-două de vin. Chiar Sfânta Scriptură, comoara dumnezeieștii înțelepciuni, care dealtcum poruncește o aspră înfrânare a trupului înclinat spre păcate, încă lasă plăcerea vinului, până este nevinovată, zicând: „... ci ia din când în când și câte puțin vin, ... ca leac împotriva inimii rele.“¹

Dar vinul, și peste tot beuturile spirituoase n'au totdeauna fire așa pacinică, ci vai și amar de cine se împrietinește cu ele, căci *beuturile spirituoase sânt un prietin fățarnic*. De aceia zice tot Sfânta Scriptură: „nu îndrăgi beutura, care strălucește în păhar și ademenitor ți-se lingusește. Căci la urmă te mușcă asemenea unui șarpe, și ca bălaurul grozav varsă venin asupra ta: și tu vei fi asemenea cârmaciului adormit, care a scăpat cârma din mâinile sale.“²

Și trebuie să zicem că dacă asămănarea vinului cu un bălaur grozav îi potrivită, cu cât mai mult li-se potrivește numirea asta vinarsurilor de tot felul, căci vedem cum zi de zi aceste beuturi ca un bălaur pustiitor fac din oameni cu gospodărie înfloritoare sărântoci pieritori de foame, din oameni cu spor la lucru fac leneși, mai apoi certăreți, hoți și ucigași.

Rar se va afla un om care, minte sănătoasă având, — să nu se fi întrebat în fața acestor pustiiri îngrijitoare, că oare de unde are „glăjuța“ atâta putere diavolească.

Să vedem ce răspuns ne dau la întrebarea asta învățații, cari mai cu seamă acum de vre-o 80, 90 de ani și-au bătut mult capul cu întrebarea asta.

Câtă vreme nu se iscodise *vinarsul*, beția nu făcea mari stricăciuni întră oameni.

¹ Intâia carte către Timoteiu, cap 5, vers 23.

² Pildele lui Solomon cap 23, vers 31 și 32.

S'a întâmplat însă acuma-s vre-o cincisute de ani că locuitorii din partea de meazănoapte a Italiei,³ având cules prea bogat, ia pus păcatele de au fiert și „prefript“ o parte din rod, până când s'au ales c'o beutură, pe care noi o numim azi vinars.

Mai întâi s'a vândut vinarsul în țara nemțească, apoi la noi. Cât de încântați au fost oamenii de atunci de această beutură minunată, se vede din număroasele numiri măgulitoare ce i-s'au dat: „*apa vieții*“ (aqua vitae), „*vistier*“ (thesaurus), „*roaua soarelui*“ (ros solis), de unde ne-a rămas numele de *rosolie*, „*cheia înțelepților*“ (clavis philosophorum) „*cătran ceresc*“ (sulphur coeleste) și alte multe numiri i-au dat acestui nounăscut gugulit de toată lumea de pe atunci.

Au început apoi oamenii a benchetuî fără să-i treacă cuiva prin minte că „*apa vieții*“ ar putea strică. Ba dădeau vinarsul de leac la tot felul de boale.

Dar n'a trecut vreme multă, și urmările beuturilor începură a se arăta și a-i desmeteci pe oameni din somnul plăcerilor.

La anul 1707 un doftor vestit pe vremea aceia, Sigismund Closius, văzând că între cei pe cari îi căută dănsul cei mai mulți erau îmbolnăviți de atâta „apă a vieții“, a dat în vileag întrebarea, că oare n'ar fi mai cu cap ca vinarsul să se numiască „*apa morții*“, în loc de „*apa vieții*“?

De aici se începe apoi o luptă inverșunată între învățații cari vedeau stricăciunile cele mari ale beuturilor spirtoase, și între mulțimea, care nu se putea despărți de glăjuță, măcar că văzuse însăș relele ei urmări.

În țările mai înaintate tot într'una se înmulțesc tovărășiile, cari au chemarea să izgonească pe acest dujman primejdios. Și e un semn de luminare ce imbucură pe orice om de omenie (numai de jupănu Ghidali, ori Ițic cu crășma nu,) când auzi că în cutare comună Românii s'au legat că vor lupta împreună împotriva acestei ciume pustiitoare.

În cele ce vor urmă cred că voi izbuti să arăt oricui cu dovezi neîndoioase luate din știință și din istorie:

1. Că sânt folositoare ori stricăcioase beuturile spirtoase? Apoi
2. Urmările îngrozitoare ale beuturilor spirtoase. Și
3. Ce mijloace avem pentru izgonirea lor?

³ Vezi: Dr. Matti Helenius, Helsingfors, Die Alkoholfrage. Eine soziologische statistische Untersuchung, Jena 1903, pagina 21.]

Sânt beuturile spirtoase folositoare ori stricătioase?

La noi beuturile spirtoase, și mai ales forma cea mai stricătioasă a lor, *vinarsul* (*basamacul* de bucate, *țuica* de prune, *horinca*, *tescovina*, *holerca*, *palinca* de trevere ori de drojdii) a început a fi un fel de aghiazmă la orice prilej de repaos, de bucurie, de jale, începând dela botez până la pomeană, și de întărire la muncă.

Românul crede că *copilul* „descrește” (ce prostie!) dacă nu și-a udă mamă-sa degetul în vinars să i-l pună pe limbă.

Apoi *copilandrul* abia începe a se sburătări, și începe a cânta ce-o învățat dela alții:

Du-mă Doamne și mă lasă
Unde-i rachiul pe măsură, —
Du-mă Doamne și mă pune
Unde-i rachiul de prune.

Fata mare, înainte sfiicioasă, abia-și pune broboada de nevastă pe cap și-i și pierde rușinea de-a intra 'n crășmă.

Stăpănu căsii te imbie înainte de mâncare „ca să-ți vie foamea”, după mâncare „ca să-ți tihnească”; alții beau ca „să-și taie, să-și curme foamea” ori „ca să se mai întremeze, să mai prindă suflet”.

La *ospetele* de azi să te ferească Dumnezeu să zici că nu bei de loc, că te faci de răsul lumii!

Românul a început a crede că nu mai poate lucra fără beutură. De „Doamne ajută!” poate că-și mai uită câteodată, dar de vinars ba.

Scurt vorbind: vinarsul a început a stăpâni întreaga viață a Românului.

Iar cinstirea asta a vinarsului se trage din următoarele *credințe greșite*, cari umblă din gură în gură:

1. Că beutura te întărește.

Pentru credința asta țaranul nu pleacă la lucru fără de-a bea un „cui“-două de vinars. Am auzit odată, când o fetișcană se smeria și se codea să beie, cum un bătrân i-a zis: „bea și tu, că nu ți-a strică nici ție.” Bătrânul ar fi avut dreptate, dacă ar fi zis: „Bea și tu, că nu ți-a strică nici ție mai tare decât noauă”.

Căci iată cum mai presus de orice îndoială că beutura nu te întărește, ci de bună seamă te slăbește:

Învățatul doctor Frey lucra în Berlin, în unul dintră cele mai mari spitale din lume, cu mașina, cu care se poate mă-

sură puterea omului (cu „ergograful lui Mosso“). Deodată mașina arată la un beteag o mare scădere de putere, de care scădere învățatul nu-și putea da seamă. După multă vorbă, beteagul mărturisi că beuse înainte de asta cu vre-un cias un litru de bere. Întâmplarea asta l'a îndemnat pe doctorul Frey să facă cercetări despre slăbirea puterii prin beutură la vre-o 700 de oameni, parte sănătoși, parte bolnavi.

Și a aflat din toate probele că *puterea scade cu cât bea omul mai mult.*

Dar să vedeți un lucru ciudat: pe când mașina, care nu greșește, arată scăzământ, pe atunci omul, cu care se făceau încercările, se simția tot mai în putere (știți doar cât îi de voinicos și „cu corajie“ cel „beut“!); așa încât când s'a supus odată la probă însuș învățatul Frey, după ce beuse câteva porții așa i-se părea de ușoară povara atârnată de mașină, încât s'a oprit și s'a uitat că nu cumva s'a deslegat săculețul cu greutate, ceea ce nu se întâmplase: și totuș mașina scria la răvaș ispravă tot mai puțină.¹⁾

Așadară credința, numai credința deșeartă că te-a întărit și-o dă, nu și puterea. Asta se poate pricepe și mai ușor din adevierea următoare:

Învățații Parkes și A. Clark, iar după ei mulți alții, au luat din armată un număr anumit de feciori cât se poate pe o formă de tari și de voinici, i-au împărțit în 2 părți și înainte de a-i pune la lucru le-a dat mâncare pe o formă de bună și de multă, dar de beut numai grămezii celei dintâi i-au dat.

Începându-se apoi lucrul, grămada care beuse a apucat la început cu ceva înainte în postată, dar apoi, ori cum s'au încordat feciorii, *nu s'au mai putut ține de grămada care nu beuse.*

În ziua următoare s'a dat de beut grămezii care eri nu beuse. Iar pornindu-se lucrul compania cu beutura iar o apucat câtva timp înainte, dar apoi a rămas departe innapoi²⁾.

Și ori de câte ori s'a făcut încercarea asta s'a adevărit, că beutura la început te atăță, te întărește, apoi îți mistue puterile.

¹⁾ Über den Einfluss des Alkohols auf die Muskelermüdung. Experim. Studien mit dem Mossoschen Ergographen von Dr. Herm. Frey. Mitteilungen aus Kliniken und med. Instit. der Schweiz, IV. Reihe. Heft 1. Basel und Leipzig 1896 pagina 7—19.

²⁾ Alkool and Work, by the late Sir A. Klark, M. D. Physician to the Queen. Medical Temperance Review Nr. 3 1900 p. 49. sq., apud M. Helenius op. cit. pag. 106.

Așa încât marele învățat Voit asămănă năravul de a da lucrătorului beuturi spirtoase cu loviturile de biciu ce le dă omul nepriceput animalului istovit de povară¹

De unde vine înșelarea asta de sine? Asta vom vede-o din răspunsul la întrebarea:

2. *Adevărat este că beutura te încălzește?*

Știința despre rânduiala trupului omenesc ne-a dovedit, că și *credința asta e greșită.*

Se vedem ce se întâmplă cu beutura spirtoasă după ce „*li dăm drumul pe dușcă*“.

Intreg trupul omenesc e străbătut de coardele sâmturilor (numiți în știință „nervi“), Acestea coarde sânt chemate ca să reguleze după trebuință țevile sângelui.

Acuma spirtul beuturii străbate îndată la coarde și le amorțește, iar urmarea e că țevile sângelui, rămânând fără frâne, se lărgesc peste măsură; sânge mai mult începe a umbla prin țevi, mai ales prin celea de lângă piele, cu o repezime mai mare, și de aici vine simțământul ca și când ni s'ar fi mărit căldura.

Dar să băgăm de seamă, că nu-i căldura asta căldură adevărată, ci-i numai ca cea a focului de paie; după ea va veni o răcire mai mare ca mai înainte.

Pentru că, după cum am arătat într'o scrisoare despre mâncări (în numerii 7, 8, 9, 10 din „Țara Noastră“) trupul omului are lipsă de o anumită căldură lăuntrică, ca s'o poată duce bine. Cât ce trupul începe a risipi din căldură, a da căldură prea multă din trunchiu, din mărunții, și a-o imprăștiă pela suprafața trupului, *se va micșora în curând prea tare căldura trupului.*

De aceia omul cheful va îngheța mai curând, decât celce n'a gustat nimic.

3. *Credința că beutura îți ia foamea asemenea e o amăgire, care se trage tot din amortirea coardelor simțului, prin spirt. Cum că-i amăgire se vede bine și din aceia, că unii tocmai beau „ca să le vină pofta de mâncare“.*

După ce văzurăm că laudele mai de frunte aduse întru apărarea glăjuții, că adevărat ar da putere, ori căldură, ori ar lua foamea, sânt amăgiri, sânt minciuni, o să vedem urmările adevărate ale beuturilor spirtoase.

¹ Dr. Crainiceanu, Igiene țăranului. București 1895, pagina 313.

SĂRACĂ NUȚA LUI VASILE...

— Unde-i tuțu, Chie?

— 'Palte-i tuțu, 'palte. Dus tuțu. Unde-i dus tuțu, mamă? Unde?

-- La America-i tuțu, maică.

— La 'melica mamă? La 'melica?

— Acolo scumpă, acolo.

— Nu-i tuțu! Nu-i!

... Și rămâne câteva clipe cu ochii mari în gura mamei de alături. Gurișoara rumenă i-se adună pe plâns, ca un boboc de floare în vreme de ploaie și căpșorul se pleacă pe crucea peptului, sub cununa de mătăasă a părului învălmășit.

Eu, las petecul de hârtie pe mijlocul mesii, așez peana pe călimară și o cuprind în brațe, alintându-o pe genunchi.

Fața i-se însenină iarăș, ca sub o rază de lumină mângâietoare, se lipește cuminte de peptul meu și-mi desfundă buzunarele — veselă iarăș.

— Tu de unde ești nene? De unde? Dela 'melica?

— Țasta-i unchiu, drăguță, unchiu nost. Numai tuțu îi dus la America. . . Arzo focul s'o arză, că tare departe-i. — Ce-o face el acum, acol', Dumnezeu știe pe unde, în fundu lumii... fără noi, fără de tine puiule, fără de tine...

O smulge din brațele mele și o înădușe cu sărutări. Ochii i-se roșesc ca para și opărește obrăjiorii Chiei în focul lacrimilor, ce-i curg șiroi de pe sub pleoapele subțiri ca frunza 'n toamna târzie.

— Lasă-l Anuță, în grija Domnului, nu-ți mai frânge inima că te usuci pe picioare. Uite, ești numai umbră, de să te ducă vântul. Dă-o 'n foc supărare, că te pune bine, zău, te pune bine.

Plânsul o ineacă și mai tare.

Oftări înădușite, pline de durere, îi scutură sinul în salturi repezi și odăița curată, luminată de soare, se umple de hohot.

Cloșca mare, moțată de pe fața casei își adună aripile peste odoarele fragede și se uită când cu un ochiu, când cu altul, la stăpâna îndurerată. Puișorii își scot capetele pintre penele moi și se trag cu frică în adăpostul cald.

Ticuța, orfana oacheșii, întinde grumazul rotund, de peste prag, behăind întrebător.

Afară-i cald și bine.

Toată lumea se învârte, își vede de treburi. De pe ogoare, din marginea satului, vine cântecul ascuțit al rotilelor harnice;

glasuri sănătoase de flăcăi răsbat peste grădini, pintre pomii înmuguriți.

O undă de viață, de sănătate, de premenire stăpânește întreg cuprinsul.

... Și Anuța oftează. Chipul uscat, ofilit, i-se zugrăvește pe perețele alb, ca o umbră ușoară, stors de viață, fără vlagă... O floare ce se topește, sub puterea secetii, de dorul umezelii mântuitoare.

Chia-i adoarme pe brațe.

Pe fetișoara ei albă, ca spuma laptelui, floarea sănătății nu-și desvelește foițele roșii... Stă pe loc înbobocită.

... — Sandule dragă, frățioare, mă usuc, mă ofilesc, pentru că am inimă, uite aici la capul peptului mi-se bate ca nebună, mă doare... și mă roade ceva acolo, unde simt bătaia, mă roade așa pe încetu, în toată ziua, în toată clipa. O fi dorul de el, de Vasile... sau, mai știu și eu, ce.

Înțeleg eu, că așa a fost să fie, că altfel nu se putea. Poate așa ni-o fost scris, ca să trăim departe unul de altul. Departe, — eu aici, el în alt colț de lume — înțeleg asta, mă îndeamnă cineva de acolo din mine, să nu fiu proastă, să mă mângâi, să nu-mi omor sufletul cu atâta dor, să mă potolesc.

Și-mi fac inimă tare câte-odată.

Dar... dar, eu mă învârt toată ziua aici în casă, ca o femeie ce sânt, în curte, pe la ce ne-o dat Dumnezeu, pela vite, în grădină. Petrec plugul dimineața, dând povețe la slugă, trec pe la ogoarele lucrate alături de el, un an de zile.

Și când văd casa goală, că fără de el mi-e goală, haine de-a lui așezate la locul lor, scaunul de după masă tot pustiu, simt că mi-se așează tot sângele la inimă, mă apucă cineva de gât, mă înăduș... și pe obraz focul picurilor de lacrimi mă taie ca o dungă de cuțit.

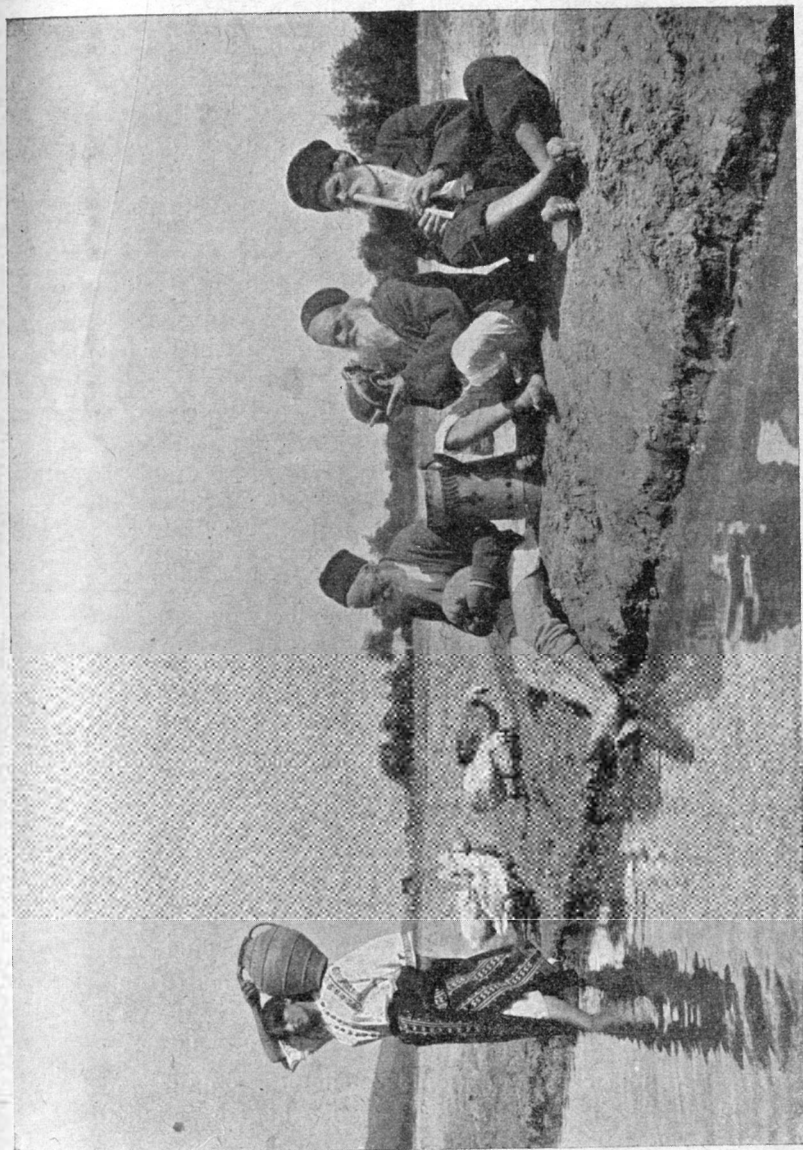
Afară, mi-e greu să ies.

Fiecare locșor, pare că-mi vorbește, îmi spune multe, îmi aduce aminte clipe trăite cu el, până îl aveam aici.

... Plugul ăsta e dela taica, dar cormana îi făcută de Vasile. Uite, ce frumos e cioplită... — cine știe pe a cui seamă lucră el acum, gândesc îndată și plâng.

... Ticuța, mieluşelul orfan, mi-se freacă de haine, plânge pe mamă-sa, pe Oacheșa, pe care am luat-o cinste, la nuntă, dela Nașu — și zilele pline de vraje, de lumină îmi picură în minte. Inima mi bate iarăș și prin suflet mi-se scurge așa o undă,

nu știu cum să-i zic, de dor, de durere, care mă sfârșește, simt ei, că mă sfârșește.

Iar Chia-e tot cu mine. Și e tot alături cu mine și umbra lui Vasile. Ochii ei, rupți din ai lui, imi țin tot dinaintea povestea

dragostei noastre, o poveste dulce. Însă amintirea ei mă umple de amar acum, când îi dăpăn frul.

Acel glas, care simt că-mi dă povețe, se infiripă iară și încearcă să-mi golească capul de Inghesuiala acestor gânduri, mă îndeamnă să-mi vin în fire, să las pe Vasile, să nu-mi mai topesc sufletul de dorul lui, că doar nu e dus pe lumea galbină, ci aici pe pământ undeva. El să gândește la mine, va veni acasă, îl voi avea iarăși, îl am și acum, el e dus pentru el și pentru mine, de dragul meu, ca să-mi facă traiul ușor.

Dar, parcă tot același glas, tot de acolo din suflet de undeva, sau poate altul, îmi zice:

— Il ai il ai, dar dacă nu-l simți aproape — nu-i al tău!

Tot atunci Chia mă întreabă, unde-i tuțu, — iar atunci ce aștepti dela mine, frățioare dragă, dela un cap de femeie . . . decât să zolesc cărpa în lacrimi.

Un an numai am trăit la olaltă și e un an acum, de când e dus, s'a implinit în postu mare.

Am plâns și când s'a dus, zile întregi. Tu nu ști, Sandule, tu ai fost la școală, dar știe satul.

Un Ungur de peste Murăș l'a dus, l'a băgat în haine nemțești, de i-a schilodit făptura lui de brad, cu sdrențe de alea.

Ia băgat Unguru în cap câte nebunii, toate. Povesteau sări întregi despre lucruri de alea de-alor, de-a bărbaților, cu corăbii, cu pașapoarte, cu nume șoade, de rămâneam cu fusul în mână și nu știam ce să aleg din vorbele lor.

Am cântat eu destul cu ochii înecați în lacrimi, să ne vedem de sărăcie, cum ne-o povățul Dumnezeu Sfântul și să deie dracului pe Unguru de peste Murăș.

Dar inimă de bărbat, frate dragă.

Tot cu moșii îmi sta înaintea, cu bani și cu curți de peatră.

Mai și tăceam, că mă aveam dragă, o știu, mă aveam tare dragă, și lacrimile mele îi îndurerau sufletul de îi eră groază să mi-se uite în față. Și eu, de dragul lui, pentru durerea lui mă potoleam.

Dupăce s'a dus am tras și trag totdeauna dureri.

Dorul după el mă ofilește, iar sufletul mi-e îndurerat pentru durerea și dorul lui de noi, de mine, de Chia, de sat, de oameni, de toate.

Săracă inima ta Vasile.

Știu eu, că te omoară dorul și pe tine, te doare sufletul.

Sărace Vasile.

Eu, am pe Chia tot aici, o cresc pe brațe, o alint, o sărut... și mă usuc numai de dorul tău. Eu fără de dânsa, s'o știu departe, aș muri, aș fi murit... Dar Vasile ce face fără ea, fără Chia? Sărace Vasile.

Mă prăpădesc așa pe incetul, Sandule, mă topesc de dor și de durere.

— Da, de nu-l am în curând, mă sfârșesc rând pe rând... Arzo focul de Americă, s'o arză, câtă jale varsă în lume!

În odăița curată iar se pornește plânsul. Hohotele înădușite îmi rup inima și mie, și trec pe ușă în largul de afară.

Pe la portiță își târaia oasele înbătrânite, bunica Fira Po-darului. Își duce mâna la gură și șoptește părintelui, ce trece pe cale 'n sus cu patrafirul subsuoară.

— Săracă Nuța lui Vasile, cum se uscă de jale, săraca.

A. Melin.

BĂTAIA LUI DUMNEZEU.

Mai sânt ei și acum ici-colea câte un gospodar avut, dar ca Petrea Păuneștilor dela noi, parcă rar ai mai afla, și de ai umbra țeara lungiș și curmeziș, cu lumina aprinsă — cum se zice. Că Petrea Păuneștilor tot a fost noroc și 'n cioboate. Dela tatăso-i rămase moșie mare și bună și vite și acareturi, dela socru-so-i rămase altă moșie mare și bună și vite și acareturi, și — pe deasupra — o nevăstuță ca un păun.

Vezi că Petrea fusese singur la părinți și părinții lui erau cei mai mari gospodari, iar socrus o încă fusese gospodar avut și avusese numai un fecior — ce muri în bătăile cu Praisul — și pe Firuța. Iar pe Firuța o luă de nevastă Petrea Păuneștilor și așa împreună două gospodării, cele mai mari în sat, și Petrea din avut ce fusese se făcū boer întreg.

Când s'a văzut el singur stăpân pe amândouă gospodăriile cele mari, colo dupăce băgă sub glie pe părinții și pe socrii, își zise ca bogatul din evanghelie: „Sparge-voiu gitnițile mele și mai mari le voiu zidi și umplându-le de bunătăți voiu zice sufletului meu: Suflete al meu, mănă, beă și te desfătează, că ai averi adunate pe mulți ani!”

Așa zise badea Petrea și așa făcū. Casa, ce-i rămase dela tată-so, eră pe o grădină prea mică, pentru o gospodărie mare ca a lui nu-i încăpeau grajdurile și șurile, hambarele și cotețele, clăile și stogurile. — Casa, ce-i rămase dela socru-so eră, cei drept, pe o grădină destul de mare, dar eră pe o *zăhată* (ulicioară) strămtă și tinoasă și aveă acolo nește vecini, de cari nu i-se prea împăreă, că erau cam lungi la degete. Deci își zise am un loc mare și frumos chiar în capul satului, pe lângă el trece drumul țării, iar pe la celalalt cap al lui trece pârăul morii,

Acolo o să-mi fac casă nouă și șură și grajduri, acolo mă pot întinde cum mie-mi place, nu voi mai fi strămtorat de nimenea.

Și cum a zis, așa a făcut. A desfăcut casele și toată gospodăria socru-so din bărnele cele bune își făcù o casă mare, cu multe încăperi ca cele boierești. Apoi desfăcù casele și gospodăria ce-i rămase dela tată-so și din ele făcù șuri și grajduri mari și largi, să-i încapă toate vitele, și-și făcù hambare și câte acareturi toate.

Un străin, ce trecea și vedeă gospodăria lui cea mare și frumoasă, credea, că vede gospodărie boierească, nu altceva. Cele două grădini, rămase goale, le ump'ù cu pomi roditori, de-ți erà mai mare dragul a privi la ei.

Dar parcă-i făcătura! Unde-i avere mare, acolo nu prea e noroc la copii. Așa erà și la Petrea Păuneștilor. Care copil cum îl aveà, trăia un an doi și-i murià. Așa mici a îngropat vre-o 3—4 copii. Să luară pe gânduri badea Petrea și lelea Firuța. Acum oamenii începeau a vorbi în treaba lor, ca oamenii: ba că casa-i în loc rău, în loc fără noroc la copii; ba că s'au mutat în casă pe vreme nenorocoasă; ba că de ce n'au pus sub fundament cap de om, ori baremi de ceva dobitoc?

Și cercat-au ei, care cu ce numai i-a învățat, cu slujbe pe la biserici și pe la mănăstiri, cu milostenii pe la săraci, dar pace! Copiii nu le trăiau. În urma urmelor dă Dzeu, că mai au un fecioraș, tocmai când erau de zece ani luați la olaltă, și acela da semne de viață. Era sănătos, frumos, voinic, creștea ca din poveste. Acela și trâl și ajunsse vârsta școlii, și trâl și mai mult, cum vom vedeà îndată.

Dar când erà de vârsta școlii își făceau ei capul călindar și mintea sfredel: să-l lase la școală, să nu-l lase? El ziceà: Ar fi bine să-l lăsăm la școală, nu multă vreme, așa vre-o 2—3 ani, să apuce o leacă de învățatură, câtă brumă-o putea; se poată cât de cât ceti într'o carte, să poată scrie câte-o slovă-două, când va cere nevoia, că la atâta *blagă* (*blagă* = avere mare) nu strică o lecuță de învățatură.

Dar lelea Firuța erà de altă părere. Dumnia-ei ziceà așa: Să mulțămim lui D-zeu că-l avem, și să ne rugăm sfinției sale să nu ni-l iee, să nu ne mai zburde mintea a-l dà la învățaturi, că acolo dascălu-i bate, copiii se împing, și, de aud că a pus cineva mâna pe Toderășul meu, cad în păcate, că popă să fie, nu dascăl, și-l opăresc cu apă fiartă. Avem dela Dzeu destulă *blagă*, l-om face gospodar cinstit, cum a fost tata și tată-to și cum ești tu. Că tu încă nu ști carte, nici tata n'o știut, nici socru, dar schimbatu-s'au ei cu cărturarii? Și tu schimba-te-ai cu un preot? Că, nu zic ba, bună-i învățatura la ce-i ce nu au avere, că trăiesc săracii, după ea, cum pot, și măf bine și mai cu subțirelul, după cum li s'ajunge plata și cum li-i de mare gloata; dar un gospodar cinstit, un om care are din prisosință cele trebuincioase, ăla n'are lipsă nici de o carte.

Dar, răspundeà badea Petru, dar, miere hăi, amu ci că-i musai să-și dee tot *natul* (tot *natul* = tot insul, fiecare om)

copii la școala din sat, amu ci că nu-i ca pe vremile când eram noi copii, amu-i altă lume. Ci că de nu dai copilul la școală, plătești gloabă, plătești pedeapsă, mai întâi cinci pușori, pițule, al doilea o coroană, de nu două, al treilea florintul deplin. Apoi, vezi tu bogat în sus, bogat în jos, dar să dai în toată săptămâna 2—3 coroane, iată numai așa, îmi vine nu știu cum. Mai bine să-l lăsăm noi să meargă el la școală, că doară știu că n'a mai stă nici dascălul cu băta tot pe el, că mai sânt în școală și alți copii.

Copilul, vezi bine, auziă tot sfatul părinților lui și se înfioră de gândul, că va fi dus la școală și acolo va căpăta bătaie câtă ploaie dela dascăl. Deci își luă și el inima în dinți și zise, că el odată cu capul n'a merge la școală.

Lelea Firuța prinse a plânge de mila lui, că doară eră dragul mami, și plângea și plângea. Și rogu-te, cum n'a plânge dumniaei, că doară-și vedeă (în minte) copilul în școală, între ceilalți copii, cu părul tuns scurt și bătut de dascălul. Deci printre plâns și lacrimi își îmbună copilul: Nu te teme, dragul mami, că nu te dă mama la școală, nici să știu acurat, că dau pe toată ziua o coroană, până se plinesc anii, de nu te vor mai chemă la școală.

Badea Petrea stă îngândurat. Dumniului se gândeă așa: Trăiesc cu Firuța de 17 ani, plângând n'am văzut-o numai când ni-a murit câte cineva, amu, har Domnului, nu avem de-a plânge de nimic, gospodăria merge bine, noi sântem sănătoși, copilul dă semne de viață și de înțelepciune, de ce oare aș face plâns și tânguire în casă? Din pricina secretei de școale? Măneco focul, de a mea grije. Nu-l dau, și pace! De se întâmplă să se spărie de dascăl, ori de l-a împinge vre-un alt copil și l-a lovi, atunci în casa mea numai plâns și vâetare va fi. Nu-l dau, și pace și sănătate!

Făgădui dar muierii și copilului că va pune el trebile la cale, să nu fie chemat Toderăș la școală. Și toți se însejnară. Copilul eră voios, iar lelea Firuța-l sărută și diesmierdă: Nu te teme, puicule, că nu te-a lăsa mama la școală să te bată dascălul, că mama numai pe tine te are, n'are o sută de copii!

Așa fiind înțelesul, badea Petre luă sumanul între umeri, subsuoara stângă luă un caș mare cât un ciur și hai până la domnul părinte.

Părintele să cam miră, când îl văzù intrând, că nu prea eră obiceiul lui badea Petre să meargă pe la dumniului, eră învăluit cu gospodăria atât de tare, de nu vru să primească nici a fi epitrop la biserică, nici la școală. „Sânt prea învăluit cu gospodăria“, ziceă, el, când îl imbiă preotul și sătenii să-l pună epitrop, „nu pot primì, vă mulțămesc frumos de cinstea și omenia cu care mă vedeți, dar zău nu pot primì, sânt ca omul singur, numai pe străini nu mă pot răzimă“ . . .

Așa el nu primiă să între în nici un fel de slujbă, nici la comună, nici la școală, nici la sfânta biserică. Eră omul învăluit.

Din această pricină nici nu-l vedeă nimenea pe la primărie, numai când își plăteă birul; la biserică mergea în toată duminica și sârbătoarea, dar la școală nici când. „Ce să caut eu acolo?“ își zicea el, când îl poftiau epitropii să meargă la examen, „copii de școală nu am, iar acasă am atâta învăluială, de nu-mi văd capul“.

La preotul mergea el din când în când, când eră nun mare. Și eră cam des nun mare, că cine să fie, de n'or fi cei bogăți? Că doară nănășia-i împreună cu cheltuieli, iar omul sărac nu-și poate băga capul în datorii, de dragul nănășiei. Când eră doară nun la cîneva, atunci mergea badea Petre până la preotul altcum ba.

Când îl văzù acum preotul, că intră la el, îi eși înainte, ca la cel mai mare gospodar din parohia sa, și de departe-l întrebă răzând prietinește: „Pe cine mai legăm de lume, frate Petre!“ li zicea frate Petre, că preotul eră mult mai bătrân decât el și nu se cădea să-i zică „bade Petre“, iar fiind gospodarul cel mai de frunte, deși eră tinăr, tot nu se încumeta să-i zică „mă Petre“, ci-i zicea frate ori fiule Petre.

Așa-l întrebă și acum: Pe cine mai legăm de lume, frate Petre? Iar badea Petre își luă pălăria de pe cap, își netezi mușetele și răspunse cu glas smerit, ca omul de omenie când vorbește cu preotul lui: „De-ocamdată nu cununăm pe nimenea, domnule părinte, fără... poftesc... și-i dete cașul. — Mulțam, frate Petre, mulțam și poștește în lăuntru, vei fi având să-mi spui ceva, te miri, ca omul...“

Și intrară în lăuntru și badea Petre începù așa: Domnule părinte, am venit cu o rugare foarte mare la sfinția ta. Că se vezi, domnule părinte, Toderăș al nostru vine pe șapte ani, e scris la școală, dar noi nu-l putem da nici decât. Că, să vezi, domnule părinte, copilul e spărios. Cum ședem afară din sat, nu prea a venit între alți copii. Apoi, cum numai pe el îl avem dela Dumnezeu sfântul, l'am ținut ca pe apă puțină, l'am ferit ca ochii din cap. Acum, dacă deodată l'am trimite la școală, poate să se spărie de dascălul să încapă într'o spaimă, se poate să-l împingă vre-un copil, ori poate el să împingă pe alții, și pricina gata. De aceea am venit să te rog să faci ce-i face și să-mi faci copilul scăpat de școală, că-ți dau ce-i pofti. Ți-oi plăti, domnule părinte, ce-i cere ți-oi da, numai nu mi-l sili la școală, că de-a fi musai să meargă și i-s'a întâmplă ceva, nu știu ce m'aș face. Măsa ar nebuni de supărare, iar eu... știe-mă Dzeuce aș face într'o undă („întro undă“ și „într'o bobotă“ va să zică în „prima furie“) apoi nici copilul nu vrea nici s'audă de școală. Îți dau o sută bună, ori o vacă care-i zice din ale mele, și-o aduc deseară, numai fă-l scăpat...“

Așa vorbi badea Petre, iar domnul părinte îl ascultă până în capăt, apoi începù așa: „Fiule Petre! Mă prinde cea mai mare mirare, cum de chiar dumneata, fruntașul gospodarilor noștri, vii la mine cu așa o rugare. Îți spun drept, că eu nu te pot înțelege! De moarte mi-am adus aminte, dar de una ca asta, ba! Eu credeam așa, că dupăce Dumnezeu sfântul ți-a dat avere așa fru-

moasă și după ce ai un copil, numai un copil, dumniata pentru cât bine-i în lume nu-i umblă să-l scoți dela școală; ba credeam cu totul altceva, credeam că te vei *năzu* să dai copilul la școalele cele mari, să iese din el om luminat, judecător, avocat, doftor ori preot. Că — să vezi dta frate Petre, neamul nostru are mare lipsă de oameni învățați. Și pe aceia de unde să-i iai? Bogații își opresc copiii dela învățătură, cum văd că faci și dta, iar săracii? Ei nu au de unde cheltui pentru copiii lor, până să-i vează eșiți din toate școalele. Și așa rămânem tot coada neamurilor. Și așa nu-i bine, că din lipsa de oameni eșiți din sinul nostru, judecător străin ne judecă, avocat străin ne apără (cu numele, că în adevăr mai mult ne apasă), doftor străin ne vindecă, inginer străin ne măsură și ne comasază moșiile noastre, și, dacă toți ar zice ca dta, atunci preot străin ne-ar face și sfânta slujbă și dascăl străin ne-ar învăța și copiii în școală. Dar așa nu merge! Pune-te dar frate Petre și-ți bagă alte gânduri în cap, lasă dta copilul la școală, mai întâi aci în sat, apoi de vom vedea că învață ceși-cevași binișor, pe alt an, ori peste doi ani, îl vom trimite la școalele cele mari din oraș. Și scoatem din el om învățat, cât să se mire împrejurimea asta și să zică: „drept că numai un Petru Păunescu este, dar și om învățat ca copilul lui nu mai este altul în lume și pe sub soare . . . Așa te gândește frate Petre!

— Că una ca aceea n'a fi, domnule părinte, nu poate să fie, n'am numai pe Todoraș, îl las să se facă gospodar și om cinstit, nu mi-oi mânca ce am eu el pela școale. Încă de așa avea baremi doi-trei — treacă ducă-se; dam pe unul într'o cercare, dar așa — nu se poate!

— Dar, frate Petre, i-ar strică lui Todorașul dumniata o leacă de învățătură și de va rămânea gospodar? Oare dumniata ți-ar fi spre ceva stricăciune de ai ști ceti și scrie? Ce pagubă ai putea dta avea în gospodărie, de ai ști carte? Ți-ar fi spre stricăciune să poți ceti în cărțile cele sfinte și să vezi de-ți înseamnă birul bine ori ba? Rogu-te, spune! Ori eu, că sânt preot, nu port și gospodăria? Ori nu eu v'am povățuit de a-ți prins a sămână napi, luțernă, trifoiu? Ori nu eu am făcut cel de întâi pomăt în cimiterul bisericei și nu după mine v'ați luat dvoastră și v'ați făcut pomăturile cele frumoase, ce le aveți? Și oare eu aceste lucruri de unde le-am știut? Doară dela tata le-am învățat? De unde? Tata a fost gospodar cinstit dar necărturar, ca dta. Dar toate aceste le-am învățat în școală dela dascăli și, după ce am eșit din școale — acasă din cărți; am cetit din cărți și din gazete cum face lumea cea învățată și am cercat să fac și eu, ca ea. Și după ce am cercat și am văzut că-i bine, v'am povățuit și pe dvoastră și toți ați văzut că-i bine așa, și iată că azi toți gospodarii fac după cum cetii eu, că fac alte neamuri mai luminate. Vezi dar, că și la gospodar e de lipsă cartea? De ce dară ți-ai ferit dumneata pe Todoraș de carte? Facă-se gospodar dacă așa vrei dumniata și dacă și lui așa-i place, că bună-i gos-

podăria și cinstită, dar învețe mai întâi o leacă de carte, cât de cât, baremi aci la noi în sat, în școluța noastră.

Pricepea acum badea Petre că zeu drept are părintele, că nu eră până într'atâta de bătucit la cap, să nu priceapă, dar îi eră groază când se gândia, că lelea Firuța nu se învoește odată cu capul; îi eră groază când se gândia, că Toderaș încă nu are voie de școală și peste voia lor nu făcea badea Petre nimic, că doară nu și-a aprinde paie în cap. Dumniului ca om cuminte și cumpătat ce eră, își zicea așa: Tot ce se întâmplă în casa omului trebuie să se întâmple cu știrea și învoirea amândurora, cu învoirea bărbatului și a murei, nu-i ertat să tragă unul „hais“ și altul „cea“. Deci știind că lelea Firuța nu vrea nici se auză de școală, el încă trebuie se fie în potriva școalei, nu prin convingere, ci pentru „pacea casei“. Așa fiind lucrul se întoarse dela domnul părintele fâgăduind, că s'a mai înțelege cu boreasa.

— Înțelege-te, Petre, că înțelegere trebuie se fie între bărbat și muiere, înțelegerea o voește și Dumnezeu și oamenii cei de omenie, dar înțelegere bine pricepută numai în lucruri bune, iar școala este lucrul cel mai bun, ce-l putem da zestre copiilor noștri.

Badea Petre mergea ca prin pământ până acasă. Acolo spuse lelei Firuța, ce auzi dela preotul, dar credeți, că dumnia-ei așteptă se spună chiar toate din fir în păr? Feri Doamne! Dumniaei începă cu o gură la badea Petre, cât se te păzască Dumnezeu! „Așa, adecă tu te lași ademenit de preotul? Adecă ție-ți e mai scumpă vorba lui, decât înțelesul nostru? De copil nu-ți e milă, l'ai duce la foame și la bătăi, ca și când noi am aveă nu știu câți copii și nu am aveă cu ce-i țineă? Vorbele mele nu le încrestezi în nimic, ca și când m'ai fi prins de pe apă, m'ai fi adunat de pe drumuri! Ascultă dar de preotul, dă copilul la școală, dar să știi, că de i-se întâmplă ceva, cu mine ai gătat-o.

Și prinse a plânge lelea Firuța și plângea și Toderașu mami, iar badea Petre eși afară trântind ușa în dosul lui. „Ce păcatele mele m'oi ști face? gândia el; „popa mi toacă într'o formă boreasa mi-se bocește într'altă formă! Dar nu cu popa m'am cununat!“...

Cum făcū, cum direse badea Petre, aceea-i grija lui, destul că Toderaș fū scăpat de școală, și pace și voie bună eră iară în casa lui. Cuvânt legănat între el și lelea Firuța nu se mai ivi; gospodăria mergea cinstit; din avuți, ce erau, pe zi ce merge se mai îmbogățiau. Copilul creșteă frumos și spătos, ca cel-ce numai mănacă, bea, doarme și se joacă. Eră mai mare dragul la lelea Firuța, când se uită la el. Numai de mi-l-ar țineă Dumnezeu! zicea ea în gândul ei, și de multe-ori gândul îl auzia copilul.

Vremea tăcea și trecea. Toaderăș să făcea din zi în zi tot mai mare și mai frumos, dar osul lui nu se deprindea nici cu o muncă. De vrea badea Petre să ducă pe Toderaș cu el la plug, lelea Firuța incepea: doară nu să rămână acasă singură

ca cucul, horgatele (bucovinenii zic argat și hargat la ceea ce noi zicem slugă și slujnică servitor și servitoare) le trimit cu demân-care la lucrători, hargății sânt la câmp, eu cum o să înving singură acasă? Cine să-mi aducă lemne la bucătărie? Dar la viței cine să deie? Dar la porcei?

Și așa Toderăș stă tot pe lângă oale cu măsă, că doară de aceea eră dragul mării, puiul mării, frumușelul mării, bunul și hărnicuțul mării. Și badea Petre încă, ca bun creștin ce eră, se gândeă în toată forma: De nu-l port de micuț cu mine la plug, atunci când va fi mare, i vor miroși greu coarnele plugului și s'a alege din el omul cel mai slăbănog; de-l duc cu de-a sila la plug, toată ziua mi s'a scânci pe brazdă, iar măsă s'a bocit după el ca după mort. Apoi întâmplase să-l julească numai o leuță opinca ori obiala, că-mi aprind paie în cap cu măsă.

Așa se gândi badea Petre și lăsă pe Toderică azi acasă, mâne acasă, poimâne acasă, iar el mergeă la plug cu argății.

Dar oare Toderăș ce ispravă făcea pe acasă? Cu ce se indeletniceă el toată ziua?

(Va urma)

Ioan Pop Reteganul.

Din popor.

*La poalele codrului
Zac armele Iancului,
Și le ploauă și le ninge
Și n'are cine le 'ncinge;
Că voinicu car' le-a 'ncins
Zace la temniță prins,
La temniț' Aiudului
În fundul pământului.*

*Sub poale de codru verde
O zărea de foc să vede,
Da 'mprejurul focului
Tot voinici de-ai codrului,
Nu știu zece-foisprezece,
Că-mi frigeau la un berbece...*

*Oltule, pe mălu tău
Ard două lumini de său
Și le ploauă și le ninge
Și n'are cine le stânge
Făr' inima mea când plânge...*

*Oltule, căne turbat,
Ce vii mare, turburat,
Ori la munte te-a plouat? —
De-aduci lemne și butuci
Și căpestre de cai murgi.*

*Oltule, oltețule
Secați-ar izvoarele,
Să rămâie pietricele
Să trec la mândrele mele.*

*Frunză verde pădureț
Între Olt și 'ntre Olteț
Răsărit-a un nuculeț;
Mucu-i verde, frunza-i rară
Vine cucu dinspre sară,
La tulpina nucului
Cântă muma cucului;
Mai în joc pe rămurele
Cântă-mi două turturele
Pe placu inimii mele.*

*Cântă puiu cucului
 In vârfulu nucului,
 Și tot cântă și tot zice
 Că n'are ce să mânânce,
 Și-ar mânca carne de junc
 Și-ar bea sânge de haiduc,
 Dar haiducu, arză-l focu
 Se bate de plânge locu,
 Și haiducu, arză-l para
 Se bate de plânge țara.*

*Fămă Doamne ce mi-i face,
 Fă-mă puiu cucului
 Pe coarnele plugului
 Să mân boii badiului,
 — Că bădița-i tinerel
 N'ascultă boii de el.*

*Codrule, frunză mărunță
 Păsările 'n tine cântă,
 Și așa-mi cântă de cu jale
 De-ți cade frunza pe cale.*

Culese de *Gh. Th.*

STÂRPIREA ȘOARECILOR DE CÂMP.

Un dușman primejdios al țarinelor noastre e șoarecele de câmp. La căratul grăului parcă ne doare inima câtă pradă vedem că face mai ales în znopii de dedesupt ai crucilor (clăilor). Dacă apucă a se spori, prăpădesc luțerniști și trifoiști întregi. În grădinile de pomi fac pagubă foarte mare, căci rod rădăcinile pomilor tineri. Și se sporesc groaznic: puie câte 6 și din o păreche de primăvara până toamna se fac 60, iar până la sfârșitul anului al doilea 1200.

Plugarii noștrii nu-și prea bat capul cu omorirea acestei jivini, — deși toți îl blastămă. Sunt însă chipuri de a-l prăpădi, din cari vom spune câteva:

1. Punem după plug un băiat cu un măturoiu vechiu, cu nuielele roase, ori cu unul făcut anume de nuiele mai groșuțe, așa ca degetul cel mic și cu aceasta, cum răsare de sub brazdă să-l omoare.

2. Din fânate, luțernă și trifoiu îl prăpădim cu o cursă, numită de *Hohenhaim*, pe care o căpătăm în orice prăvălie (boltă) mai mare de ferării. Dacă luăm mai multe, căpătăm cu 10 bani una. Drotul acestor curse îl ștergem bine și-l ungem cu puțin uleiu, ori cu său. Astupăm cu piciorul de cu sară toate găurile de șoarece. Peste noapte șoarecele le va destupă, pe unde are umblare. În ceea zi dimineața așezăm câte o cursă la fiecare gaură așa ca șoarecele să poată ieși, dar să nu se poată strecura pe de laturi. Intrând va roade o ață, ce e în cursă și va fi prins. E destul să așteptăm ca un cias, apoi să ne ducem la curse. De departe putem cunoaște care a prins, căci la acelea

o verigă a cursei stă ridicată în sus. Aruncăm șoarecele și punem cursa la altă gaură, așezându-o pe prins. În chipul acesta putem stirpi cu grămada într'o zi.

3. Ii putem nimici și cu venin de fosfor, cățran de care căpătăm în farmacie (apotecă) cu rugare dela solgăbirău. Veninul acesta însă e primejdios pentrucă omoară și om și animale, dacă gustă din el. Dar li-se poate da un leac, de care alte animale mai mari nu pier, anume: cumpărăm din farmacie un fel de sare. carbonat de baryu 25 grame, apoi 100 grame făină de mălai, și aceste le amestecăm cu 50 gr. făină de grâu și 80 gr. apă, amestecate bine dau un fel de mămăligă, care o împărțim în 600 de părți, ca nește boane de mazăre de mari și le punem pela găurile de șoareci.

4. Dacă locul nu e prea mare îl încunjurăm cu un răzor lat și afund ca de un lat bun de palmă, cu păreții oblii, ca șoarecii căzuți în el să nu mai poată ieși. Apoi cu un țapuș ca mâna de gros facem pe fundul răzorului câteva găuri în formă de cruce. Șoarecii, — cum într'una aleargă, — vor cădea în găurile acestea. Din când în când astupăm găurile cu șoareci în ele și facem altele.

De bună sama nu numai eu, ci și vecinul și satul întreg va trebui să-i stârpească, dacă voim ca hotarul să ne fie cruțat de ei.

În anul trecut au fost mulți șoareci de câmp în toate părțile. Iarna, ce se duse, cu neaua ei cea mare i-a scutit de ger, ca sub un cojoc. Ne putem aștepta deci că vor face pagube foarte mari pe toamnă. Cu puțină trudă ne ferim de paguba aceasta. Să nu uităm sfatul, ce ni l-au lăsat bătrânii: „dacă vezi un șoarec, lasă plugul cu patru boi în brazdă și-l omoară!“ *I. R.*

CHIPURILE NOASTRE.

Dăm în acest număr al revistei noastre chipuri cari înfățișază câteva clipe din viața dela țară.

ȘTIRI.

Dăm din prilejul Paștilor acest număr în o mărime de 32 de pagini, socotind că facem prin aceasta o bucurie aceloră, cari cinstesc pornirile sufletelor dornice de muncă.

Prelegeri populare. — Dorind ca despărțămitele cari au primit ajutorul de K 100 pentru ținerea prelegerilor populare să-și întocmească un plan sistematic, le-am trimis niște blanchete, rugându-i să însemne programul prelegerilor pe cari le vor ține în cursul acestui an. Pentru noi acele blanchete au o altă importanță: a) voim să le întrebuițăm pentru întocmirea unui tablou statistic a tuturor prelegerilor ce le-a plănuit Asociațiunea în cursul acestui an și b) servesc ca un document, câte dintre despărțăminte au realizat programul și câte nu. La sfârșitul anului le vom trimite o nouă blanchetă, în care se vor însemna prelegerile ținute și rezultatele practice ce le-au avut. Aceste blanchete se vor alătură raportului general.

Rugăm deci pe d-nii directori cari nu ne-au înapoiat blanchetele să țineroiască a ni le trimite cât mai îngrabă. În numerii viitori vom reveni asupra importanței prelegerilor populare, publicând și programul lor din acest an. *Oct. T.*

Din despărțământul Brașov al Asociațiunii, primim îmbucurătoarea știre, că s'a adus la noua viață agentura de pe „Tocile“. Duminecă la 1/15 Aprilie s'a ținut adunarea de constituire, la carea au fost de față, directorul despărțământului dl A. Bârseanu, vicepreședintele comitetului dl Dr. N. Vecerdea și alți membrii ai comitetului. Totdeodată s'a înființat un cabinet de lectură, unde cei însetoși de dorul pentru hrană sufletească în ciasuri libere pot se învețe din cărțile folositoare. Din partea comitetului să dăruiește pe seama cabinetului de lectură 70 de cărțicele; din însufletire și dor de-a ridică poporul din întunec la lumină dl A. Bârsean abonează pe cheltuiala sa o foaie poporală pe seama cabinetului de lectură, acestei pilde îi urmează și un membru al agenturii care abonează „Gazeta Transilvaniei“, tot pe seama cabinetului de lectură.

În aceeaș zi s'a adus la viață din moarte agentura comunală din Rotbav, cu care ocaziune Dl A. Boldor a ținut „Despre plantarea pomilor“ o prelegere economică practică, a plantat în grădina școlii și a împărțit olfoi la 9 frunțași, prin ceea ce a sădit în Rotbăseni îndemnul de a îmbrățișa și acest ram al economiei. S'a mai ținut încă o prelegere, cu proiecțiunii din viața și patimile Mântuitorului nostru.